

ویکتوریا کیدول

تکلیف خانه

زهرا فتوت‌نیا / مهناز مهربابی زاده هیرمند

نشر زبیش

سرشناسه : کیدول، ویکتوریا Kidwell, Victoria
 عنوان و پدیدآور : تکلیف‌خانه / ویکتوریا کیدول؛ ترجمه زهرا فترت؛ مهناز
 صبرایی‌زاده هنرمند
 مشخصات نشر : اهواز: ریش، ۱۳۸۵
 مشخصات ظاهری : ۱۱۸ ص
 شابک : ۹۶۴-۸۰۴۹-۱۷-۳ (۱۰رقمی) ۹۷۸-۹۶۴-۸۰۴۹-۱۷-۶ (۱۳رقمی)
 یادداشت : فیا
 یادداشت : عنوان اصلی: Homework
 موضوع : تکلیف شب
 شناسه: افزوده : فترت‌نیا، زهرا، مترجم
 شناسه: افزوده : صبرایی‌زاده هنرمند، مهناز، ۱۳۲۷ - مترجم
 ردیابی کنکره : I.B ۱۰۹۸-۵۹۳-۳۷۱۶۳۰۲۸۱
 ردیابی دیویدی : ۳۷۱۶۳۰۲۸۱
 شماره کتابخانه ملی : ۱۵-۳۳۹۱۵م

تکلیف‌خانه

ویکتوریا کیدول

ترجمه: زهرا فترت‌نیا / مهناز صبرایی‌زاده هنرمند

گرافیک و طراحی جلد: سیاوش برادران

ویرایش: سارا آل‌محمد

صفحه‌آرا: علی‌محمد کرامت

حروف‌نگار: زهرا ابوالحسن

نوبت چاپ: اول / زمستان ۱۳۸۵

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه

چاپ و صحافی: عمران

شماره‌ی نشر: ۴۱

همه‌ی حقوق برای نشر ریش محفوظ است.

شابک: ۹۶۴-۸۰۴۹-۱۷-۳ (۱۰رقمی)

(۱۳رقمی) ۹۷۸-۹۶۴-۸۰۴۹-۱۷-۶

فهرست:

۷	پیش‌گفتار
۹	مقدمه
۱۳	تعریف تکلیف‌خانه
۱۵	تحقیقات انجام شده درباره تکلیف‌خانه
۲۹	مباحثه در مورد تکلیف‌خانه
۳۷	رهنمودهای دولت در مورد تکلیف‌خانه
۵۳	خط‌مشی‌های تکلیف‌خانه و وظایف معلم
۵۹	فهرستی برای مدیران مدرسه
۶۵	تکلیف‌خانه و اینترنت
۷۱	چشم‌انداز دانش‌آموزان
۷۵	تکلیف‌خانه و والدین دانش‌آموز
۷۹	چه‌گونگی ایجاد تنوع در تکلیف‌خانه
۸۱	ایجاد انگیزه در دانش‌آموزان بی‌میل
۹۳	گسترش فرصت‌ها: چارچوبی بین‌المللی برای حمایت از مطالعه
۹۷	پیوست

یادداشت مترجمان

نویسنده‌ی این کتاب ویکتوریا کیدول سال‌ها معلم بوده و در حال حاضر کتاب‌هایی در زمینه‌های مختلف تعلیم و تربیت در دست انتشار دارد. وی در سرتاسر این کتاب پیش از هر چیز بر نقش و اهمیت تکلیف‌خانه تأکید داشته و معتقد است که به روش‌های مناسب می‌توان تکلیف‌خانه را برای کودکان شیرین و لذت بخش کرد.

مترجمان این کتاب به دلیل کمبود منابع اطلاعاتی درباره‌ی تکلیف‌خانه در نظام تعلیم و تربیت ایران، بر آن شدند تا ترجمه‌ی آن را در اختیار علاقمندان به امر تعلیم و تربیت قرار دهند. این کتاب می‌تواند برای والدین، معلمان، مربیان و تمامی کسانی که به نوعی در امر تعلیم و تربیت فرزندان این مرز و بوم فعالیت می‌کنند، سودمند باشد. هم‌چنین در پایان کتاب به بعضی از وب‌سایت‌هایی اشاره شده که علاقمندان با دسترسی به اینترنت می‌توانند برای اطلاعات بیشتر و تازه‌تر به این وب‌سایت‌های آموزشی مراجعه کنند. تلفیق جنبه‌های نظری تکلیف‌خانه با جنبه‌های کاربردی آن یکی از نکات قوت این کتاب است. خوانندگان بر ما منت می‌نهند اگر هر گونه لغزش و خطا را در ترجمه‌ی کتاب به ما گوشزد نمایند.

بهار ۱۳۸۵

ز. فتوت‌نیا/ م. مهرابی‌زاده هنرمند

مقدمه

کلمه‌ی رعب‌انگیز تکلیف‌خانه^۱ را بر زبان بیاورید تا ببینید چه گونه انواع واکنش‌های منفی از جمله ترس^۲، غضب، یأس^۳ و کناره‌گیری^۴ نمود می‌یابند. به ندرت تکلیف‌خانه با شور و شغف و نشاط قبول می‌شود. در سنی که آموزش‌پذیری و یادگیری بالا است و آستانه‌ی خستگی و بی‌حوصله‌گی بسیار پایین، تعیین کردن تکالیفی که با روی خوش پذیرفته شوند کار بسیار دشواری است و این مغایر وجود منابع و رسانه‌های وسیع و قابل دسترسی مانند اینترنت برای همه‌ی اشخاص است. رسانه‌ای که امکان دسترسی به اطلاعات را برای همه‌ی گروه‌ها و اقشار درگیر متحول کرده است.

دانش‌آموزان حداقل شش ساعت از روز را در مدرسه درس می‌خوانند. ما چه گونه می‌توانیم زمان بیش‌تری که آن‌ها را وادار به انجام تکلیف مدرسه در خانه می‌کنیم، توجیه کنیم؟ چه اشکالی دارد که آن‌ها از تجارب واقعی در دنیای واقعی آموزش ببینند؟ چرا آن‌ها نمی‌توانند همراه دوستان و خانواده‌شان بیرون بروند؟ چه اشکالی دارد که آن‌ها

---

۱. Homework : بهترین واژه فارسی برای Homework ، مشق شب است ولی از آن‌جا که واژه‌ی مشق شب بیش‌تر برای مقطع ابتدایی معنا می‌دهد، بنابراین مترجمان واژه تکلیف‌خانه را به کار گرفته‌اند تا شامل هر سه مقطع تحصیلی (ابتدایی، راهنمایی و دبیرستان) شود.

2. Fear

3. Rage

4. Resignation

سرگرمی و ورزش عصرانه‌شان را خود انتخاب کنند؟ حتی، صحبت با اعضای خانواده می‌تواند برای آن‌ها بسیار جالب و آموزنده باشد. به‌طور قطع، بچه‌ها از یک گفت‌وگوی پرشور و سرزنده فراگیری بیش‌تری خواهند داشت تا مثلاً یک صفحه مثلثات.

به نظر می‌رسد من (نویسنده)، برتری شگفت‌انگیزی برای نزدیک شدن به موضوع تکلیف‌خانه از نقطه نظرات متفاوت دارم؛ به عنوان کسی که قبلاً دانش‌آموز بوده (اگر چه مربوط به قرن پیش است)، به عنوان یک معلم پرکار و به عنوان یک ولی مضطرب و نگران و اکنون از یک منظر آرام‌تر و راحت‌تر به موضوع تکلیف‌خانه نگاه می‌کنم.

اجازه بدهید قبل از آن‌که گذشته را فراموش کنم این را بگویم که در ابتدای راه آموزش، به عنوان عضوی تنبل و گیج از اجتماع دانش‌آموزان، والدین و معلمان با ملایمت و چرب‌زبانی، در هر مرحله‌ای از تحصیل مرا به جلو هل دادند. بی‌پرده بگویم هنگامی که فرار از انجام تکلیف‌خانه مطرح بود، من استاد این کار بودم. بعدها، به عنوان معلم بیش‌تر مواقع بی‌میل بودم که به دانش‌آموزان تکلیف‌خانه بدهم، به خصوص زمانی که ضرورتی در آن نمی‌دیدم. اغلب احساس اجبار می‌کردم که تکالیفی تعیین کنم، به این دلیل که یک سیاست نادرست همه‌گیر و شایع شده به من دیکته می‌کرد که مجبور به این کار هستم. ممکن بود زنگ آتش‌نشانی در وقت کلاس به صدا در آید و یا من برای انجام کاری ضروری مجبور شوم کلاس را ترک کنم، بنابراین تکلیفی را که تعیین کرده بودم کاملاً بی‌معنا و نامناسب بود. اکنون به عنوان ولی دانش‌آموز، اغلب اوقات عمیقاً ناراحت می‌شوم از این که می‌بینم دو فرشته‌ی کوچک من مجبورند غروب‌هایشان را به جای جست‌وجیز کردن در محیط طبیعی و آرام بیرون، به انجام دادن تکلیف‌خانه بگذرانند، تعدادی صفحه پر از جمله‌هایی که باید با استفاده از قیده‌های مناسب تکمیل شوند. چرا؟ آیا نمی‌توان با جمله‌های کم‌تری به همان نتیجه رسید؟

چرا چنین بیزاری آشکاری در مورد تکلیف‌خانه وجود دارد؟

جواب کاملاً مشخص است: زیرا تکلیف‌خانه تنها به خاطر تکلیف‌خانه انجام می‌شود. تکلیف‌خانه‌ای که از قبل برنامه‌ریزی و به صورت مناسب ارائه نشده، براساس گفته‌ی دخترم تنها «کاغذ سیاه کردن» و ظلم به کودکان است و به گفته‌ی پسر من مثل هدف گلوله‌ی توپ قرار گرفتن است.

موقعیت و مرتبه‌ی شما در این میان هر چه هست - دانش‌آموز، ولی یا معلم - چیزی ناراحت‌کننده‌تر از دریافت، ارائه و یا نظارت بر تکالیف^۱ بی‌معنا خسته‌کننده و بدون داشتن جنبه‌ی انگیزشی نیست. این وضع در سال‌های اخیر تقریباً بهبود پیدا کرده است. عمدتاً به این دلیل که مدارس و معلمان بیش‌تر از گذشته مسئول و جوابگوی عموم مالیات‌دهندگان هستند. به علاوه، والدین تعایل بیش‌تری به مشارکت و همکاری در امر آموزش فرزندان‌شان پیدا کرده‌اند.

همان‌گونه که همه‌ی ما می‌دانیم، تقریباً سیاست‌ها و خط‌مشی‌های مربوط به هر جنبه‌ای از امور مدارس به وسیله‌ی مدیران و افرادی که با آنان کار می‌کنند تدوین و مشخص می‌شود که این امر می‌تواند نکته‌ی مثبتی باشد. همه‌ی خط‌مشی‌ها خوب هستند به شرط آن‌که چنین خط‌مشی‌هایی که با حسن نیت تهیه شده‌اند به‌طور کامل و مؤثر توسط مؤلفان‌شان اجرا شوند، در غیر این صورت ضرب‌المثل «معلم خوش‌بین و بی‌خبر از همه جا، در پای تخته، خود را در کنار زودی می‌بیند که قایق ندارد چه رسد به پارو» مصداق بسیار خوبی خواهد بود.

علاوه بر این، تا آن‌جا که به من مربوط است، لذت‌بخش‌ترین و شاید مفرح‌ترین جنبه‌ی تدریس، پیدا کردن راه‌های خلاقانه برای آموزش و تقویت موضوع مورد بحث است. تکلیف‌خانه به‌طور غیرقابل‌باوری نقش مهمی در این‌جا ایفا می‌کند. این فرصت باید به معلمان داده شود که خلاق باشند، و تنها یک فرد خودکار و بی‌فکر برای اجرای

خط‌مشی‌ها نباشند. فکر می‌کنم ذکر این موضوع که در خط‌مشی‌ها نیز انعطاف‌پذیری باید منظور شود، ضروری باشد.

صحبتهای مقدماتی به پایان رسیدا من شخصاً به‌طور کامل در مورد مزیت‌های تکلیف‌خانه متقاعد نشده‌ام. با این وجود، ابتکار عمل اخیر دولت مرا علاقه‌مند به تحقیق در این زمینه کرده است.

من کنکاش در مورد موضوع این کتاب را با تردید و دو دلی آغاز کردم و در حالی که از وجود منابع موجود برای معلمان، شاگردان و والدین شگفت‌زده شده بودم، آن را هم‌چنان با تردید به پایان رساندم. به‌طور یقین عامل بالقوه‌ای در برخی از تکالیف‌خانه وجود دارد ولی آیا تکلیف‌خانه تنها به این دلیل که تکلیف‌خانه نام دارد، انگیزه را از بین می‌برد؟

اگر شما مدیر مدرسه هستید و به عنوان کسی که سعی می‌کنید راه‌کارهای تکلیف‌خانه‌ای خود را به گونه‌ای بهبود ببخشید که برای همه سودمند باشد نه فقط برای اداره‌ی استاندارد کردن آموزش و پرورش^۱ و یا معلم هستید، یعنی کسی که قربانی افراد احقاقی‌عرضه‌ای هستید که از تکلیف‌خانه به عنوان تنبیه استفاده می‌کنند، امیدوارم صفحات بعد به شما کمک کند.